

ΒΗΜAgazino

AZZUR

CHARLES

ΔΙΕΘΝΕΙΣ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ
ΜΙΛΟΥΝ ΣΤΟ
ΒΗΜAGAZINO
ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΑΛΛΟ
«ΠΟΗΤΗ»
ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
ΠΟΥ ΣΥΓΚΙΝΗΣΕ ΤΟ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΚΟΙΝΟ

60 ΧΡΟΝΙΑ NASA 10 ΣΤΑΘΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΟΣ **Σ. 14**
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΣ ΜΟΝΤΕΡΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΜΟΣΧΑ **Σ. 18**
ΓΙΑΓΙΟΪ ΚΟΥΣΑΜΑ Η ΓΙΑΠΩΝΕΖΑ ΣΟΥΠΕΡΣΤΑΡ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ **Σ. 22**

Ο Αζναβούρ το 1950, απορροφημένος από τις παρτιτούρες του στη διάρκεια πτήσης που τον μεταφέρει στις Βρυξέλλες για να εμφανιστεί σε τηλεοπτική εκπομπή. «Χρωστάω πολλά σε αυτούς που μου έμαθαν να εκτιμώ την καλή λογοτεχνία, τη ζωγραφική, τα ωραία πράγματα. Ναι, είμαι αχόρταγος και γεμάτος πάθος για τις τέχνες. Όταν ζούμε, πρέπει να ζούμε πραγματικά» έχει πει.

AZNAVOUR

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΣΑΡΛ, Ο ΜΕΓΑΣ

Ο θρυλικός τραγουδιστής που έφυγε από τη ζωή την περασμένη Δευτέρα, αφιερώθηκε ολοκληρωτικά στην τέχνη του και αγαπήθηκε όσο λίγοι. Διεθνείς προσωπικότητες, ανάμεσά τους η Νάνα Μούσχουρη και ο Κώστας Γαβράς, μιλούν με θέρμη στο BHMAgazino για τον «Γάλλο Φρανκ Σινάτρα» των 180 εκατομμυρίων δίσκων που συγκινεί τα πλήθη με τα μελαγχολικά τραγούδια του.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ ΝΑΣΤΟ

Ενας άνδρας μικροκαμωμένος, με το ζόρι έφτανε το 1,60 μ., τεράστιου ωστόσο καλλιτεχνικού διαμετρήματος. Αυτός ήταν ο Σαρλ Αζναβούρ, ο «μικρός Σαρλ», όπως τον αποκαλούσαν οι Γάλλοι, που γεννήθηκε στο Παρίσι το 1924 με το όνομα Σανούρ Βαρινάγκ Αζναβουριάν, παιδί αρμενίων προσφύγων που γλίτωσαν από τη γενοκτονία βρίσκοντας πρώτα καταφύγιο στην Ελλάδα και στη συνέχεια στη Γαλλία. Τον πρώτο καιρό περίμεναν να εκδοθεί η βίβλα που θα τους επέτρεπε να ταξιδέψουν στις ΗΠΑ, όμως γρήγορα κατάλαβαν ότι έτρεφαν φρούδες ελπίδες και εγκαταστάθηκαν μόνιμα στο Παρίσι. Ο πατέρας του Αζναβούρ, παλιός βαρύτονος, τραγουδούσε σε κοινό εμιγκρέδων στο μικρό εστιατόριο που είχαν ανοίξει οικογενειακώς στην αριστερή όχθη του Σηκουάνα. Η μητέρα του ήταν θεατρίνα. Ο Σαρλ μεγάλωσε με πολλά καλλιτεχνικά ερεθίσματα και ήταν μόλις 9 ετών όταν παράτησε το σχολείο για να γίνει ηθοποιός. Τότε αποφάσισε να συντομεύσει και το επώνυμό του και να ταυτίσει τη ζωή του με τη μουσική.

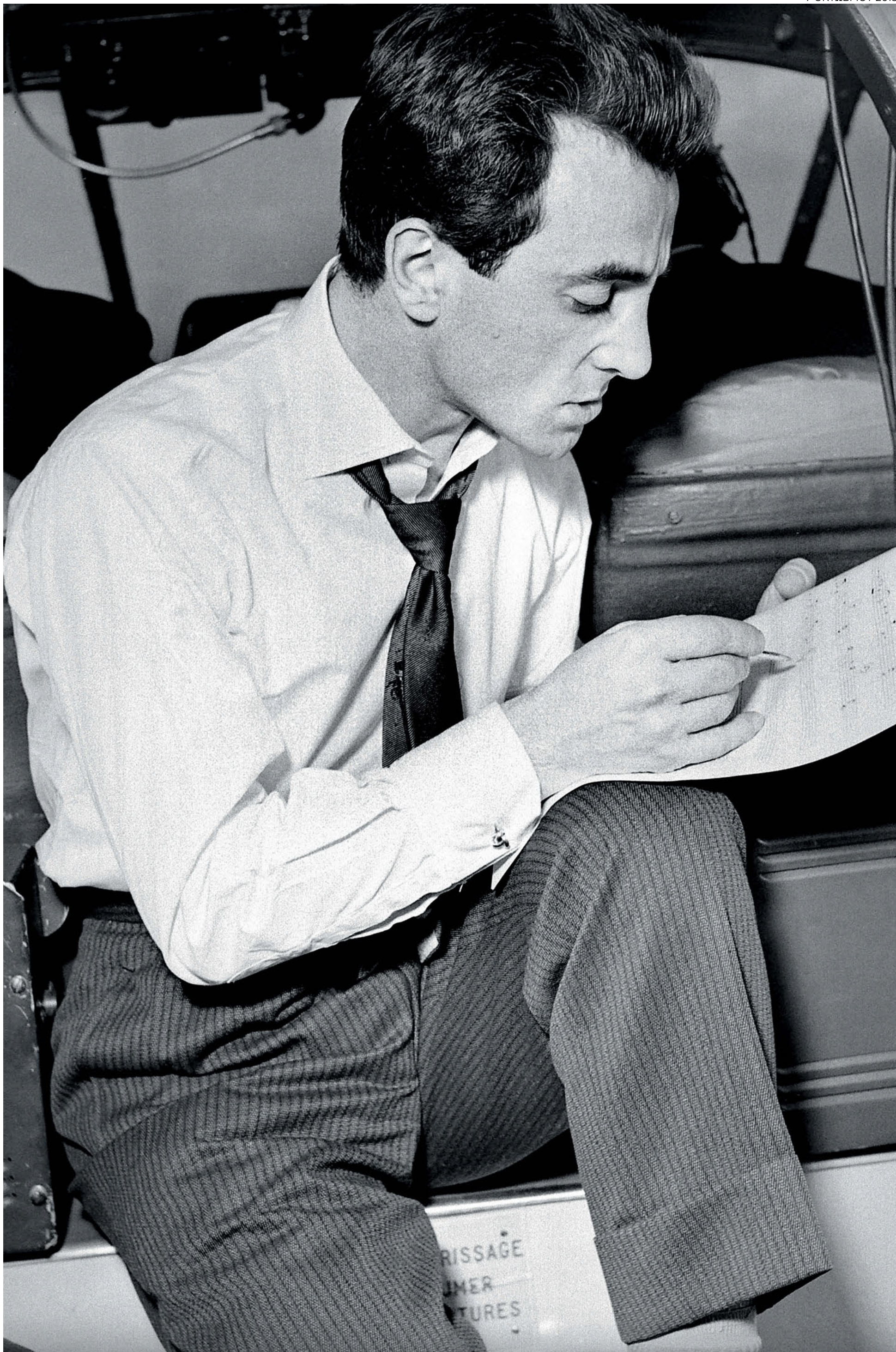
Επιβίωσε από τη γερμανική Κατοχή στο Παρίσι τραγουδώντας σε καμπαρέ, ενώ την ίδια περίοδο οι γονείς του έκρυβαν Εβραίους, Ρώσους και κομμουνιστές στο διαμέρισμά τους – ο πατέρας του μάλιστα είχε ενταχθεί ενεργά στην Αντίσταση. Η μεγάλη ευκαιρία ήρθε το 1946 όταν του πρότεινε η Εντίθ Πιαφ να γίνει μέλος της «αυλής» της. Πέρασε σχεδόν οκτώ χρόνια στο πλάι της, όμως ποτέ δεν υπήρξαν εραστές. «Αυτό μας είχε σώσει» σχολίασε χρόνια αργότερα. Ήταν εκείνη που τον έπεισε να κάνει πλαστική επέμβαση στη μύτη του. «Σε προτιμούσα όπως ήσουν πριν» του είπε όταν είδε το νέο του πρόσωπο.

Η δρόμος προς την καταξίωση δεν ήταν στρωμένος με ροδοπέταλα. Οι γάλλοι κριτικοί τον απέρριπταν στην αρχή ως πολύ άσχημο και κοντό, ούτε έτρεφαν ιδιαίτερη εκτίμηση στη φωνή του. Χάρη ωστόσο στο

σκηνικό του εκτόπισμα και τις γεμάτες πάθος ερμηνείες του άρχισε να ξεχωρίζει. Η αρχή για την τεράστια καριέρα του ήταν μια επιτυχημένη περιοδεία το 1956. Εκτοτε, τα τραγούδια του ταξιδεύουν στα πέρατα του κόσμου. Οι συνεργασίες του με ονόματα όπως ο Φρανκ Σινάτρα ή η Λάιζα Μινέλι έχουν αφήσει εποχή. Θεωρείται «τραγουδιστής του έρωτα», όμως οι στίχοι του φανερώνουν έναν καλλιτέχνη ανήσυχο που δεν αρκούταν σε εύκολα θέματα. Η μελαγχολία, το σεξ, ο αλκοολισμός, η ομοφυλοφιλία, η φυσική φθορά – για όλα έχει μιλήσει στα κομμάτια του.

Με την Ελλάδα τον συνέδεαν πολλά. Πρώτη φορά ήρθε στην Αθήνα τον Ιανουάριο του 1961, και είχε τραγουδήσει στο ξενοδοχείο «Μεγάλη Βρεταννία», στον χορό αποφοίτων του Εθνικού Εκπαιδευτηρίου Αναβρύτων. Ο Γιάννης Καιροφύλας γράφει στο βιβλίο του «Αναμνήσεις ενός Αθηναίου» (εκδ. Καστανιώτη) πως ο γάλλος τραγουδιστής είχε εμφανιστεί στο κέντρο «Νεράιδα» στο Καλαμάκι το 1963. Ο Αζναβούρ συμμετείχε επίσης (με την Αμάλια Ροντρίγκες και τη Βίκυ Λεάνδρος) στη 2η Ολυμπιάδα Τραγουδιού, στο Παναθηναϊκό Στάδιο (27-29 Ιουνίου 1969), μια διοργάνωση που τελούσε υπό την αιγίδα του (χουντικού) υπουργείου Προεδρίας Κυβερνήσεως. Εχει μοιραστεί επίσης τη σκηνή του Ηρωδείου με την καλή του φίλη Νάνα Μούσχουρη σε μια συναυλία που διοργάνωσε το 1998 το Ίδρυμα «Μελίνα Μερκούρη» για τη χρηματοδότηση του νέου Μουσείου της Ακρόπολης. Λέγεται επίσης ότι στα τέλη της δεκαετίας του '70 ταξίδεψε ως την Κέρκυρα και επισκέφθηκε συγκινημένος το Παλιό Φρούριο αφού εκεί είχαν κρυφτεί για λίγο οι γονείς του. Η μία αδελφή του έχει γεννηθεί μάλιστα σε ελληνικό έδαφος.

Με τη χώρα καταγωγής του τον συνέδεε πάντα μια σχέση βαθιάς αγάπης. Κινητοποιήθηκε άμεσα για την αποστολή μεγάλης βοήθειας προς την Αρμενία μετά τον σεισμό που σκότωσε σχεδόν 50.000 ανθρώπους το 1988 και υπήρξε ανέκαθεν κάτι σαν άτυπος πρεσβευτής της. Πριν από δέκα χρόνια η κυβέρνηση

60 ΝΑ

ΧΡΟΝΙΑ

SA

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΣΤΗ ΣΕΛΗΝΗ

Ο αστροναύτης Χάρισον Σμιτ του «Apollo 17», ενώ πλησιάζει έναν γιγάντιο βράχο στην κοιλάδα Τόρους-Λίτροου στις 13 Δεκεμβρίου 1972, κατά την τελευταία επίσκεψη Γήινων στην επιφάνεια του φεγγαριού.

Εξι δεκαετίες από την εκκίνηση της Υπηρεσίας Αεροναυτικής και Διαστήματος των ΗΠΑ η εποχή των μεγάλων οραμάτων ίσως να επιστρέφει.

ΑΠΟ ΤΟΝ
ΜΑΡΚΟ ΚΑΡΑΣΑΡΙΝΗ

Δεν το συνειδητοποιεί κανείς σήμερα, όμως η NASA ήταν η κόρη του «Σπούτνικ». Όταν στις 4 Οκτωβρίου 1957 η ΕΣΣΔ εκτόξευσε τον πρώτο τεχνητό δορυφόρο προκαλώντας στη Δύση ένα ανάμεικτο κύμα ευφορίας για την τεχνολογική ικανότητα του ανθρώπου και φόβου ως προς τη ρωσική πρωτοπορία σε έναν τομέα που θα μπορούσε να γείρει υπέρ της την πλάστιγγα του Ψυχρού Πολέμου, τα ανώτατα πολιτικά κλιμάκια στις Ηνωμένες Πολιτείες αντιλήφθηκαν άμεσα ότι η επικοινωνιακή και ουσιαστική νίκη των Σοβιετικών απαιτούσε οργανωμένη απάντηση. Σχεδόν 10 μήνες μετά, στις 29 Ιουλίου 1958, ο πρόεδρος Ντουάιτ Αϊζενχάουερ θα υπέγραφε την κύρωση του νόμου που ίδρυε την Εθνική Υπηρεσία Αεροναυτικής και Διαστήματος των ΗΠΑ, η οποία πρωτολειτούργησε την 1η Οκτωβρίου 1958. Προικισμένη με όλο και υψηλότερα κεφάλαια, στελεχωμένη με πολιτικό, ακαδημαϊκό και στρατιωτικό προσωπικό κορυφαίου επιπέδου, η NASA θα αναδεικνυόταν τις επόμενες δεκαετίες σε εξαιρετικά αποτελεσματικό οργανισμό με ζηλευτό esprit de corps, τεχνικά μέσα, επιστημονική πληρότητα και τις δάφνες των επανδρωμένων αποστολών που κατέληξαν στην προσσελήνωση του 1969.

Δεν ήταν ωστόσο μια εύκολη γέννα αυτή του 1958. Μπορεί Βουλή και Γερουσία να μην πρόβαλαν αντιστάσεις στο σχέδιο, το έκανε όμως ο Στρατός: ένας πτέρarquος της Πολεμικής

Αεροπορίας δήλωνε σε λόγο του στις αρχές του έτους ότι το Διάστημα θα έπρεπε να τελεί υπό στρατιωτική ευθύνη, καθότι «η Σελήνη παρέχει μια βάση αντιποίνων με ασύγκριτο πλεονέκτημα». Μια τέτοια βάση με πυρηνικά όπλα θα πρόσφερε στις ΗΠΑ τη δυνατότητα «βέβαιας και μαζικής καταστροφής της Σοβιετικής Ενωσης, αν επιτίθετο πρώτη». Παρόμοια ήταν και η γνώμη του Βέρνερ φον Μπράουν, διακεκριμένου γερμανού πυραυλικού επιστήμονα και ανθρώπου-κλειδί στο μετέπειτα αμερικανικό διαστημικό πρόγραμμα. Ο Αϊζενχάουερ, αν και πρώην ανώτατος διοικητής των συμμαχικών δυνάμεων στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, καχύποπτος απέναντι σε αυτό που αργότερα θα κατήγγελλε ως «στρατιωτικο-βιομηχανικό σύμπλεγμα», αρνήθηκε να ενδώσει στις πιέσεις, όπως περιγράφουν στο βιβλίο τους «Epic Rivalry: The Inside Story of the Soviet and American Space Race» (εκδ. National Geographic) οι Βον Χάρντετσι και Τζιν Αϊσμαν, και έτσι η νέα Υπηρεσία τέθηκε υπό πολιτικό πρόσταγμα. Ωστόσο, ο πρόεδρος επέβαλε εξ αρχής ως προτεραιότητα την εκτόξευση κατασκοπευτικών δορυφόρων. Ετσι, οι πρώτες επιτυχίες της NASA στις αρχές του 1960 έμειναν άγνωστες γιατί αφορούσαν ένα άκρως απόρρητο πρόγραμμα διαστημικών υπερπήσεων πάνω από την άλλη υπερδύναμη.

Στις δεκαετίες που μεσολάβησαν από τότε έως σήμερα οικοδομήθηκε ο μύθος των «κατάλληλων ανθρώπων», όπως γλαφυρά τους παρουσιάζει στο «The Right Stuff» ο Τομ

ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΡΙΑΕΝΑ
ΑΣΤΡΑΠΕΛΛΟΥ

«Η φωτογραφία είναι απλώς ένα μέσο. Είναι σαν μια γραφομηχανή» είχε πει σε μια συνέντευξή του το 1991. Χάρη σε αυτό το «μέσο» ο Εζρα Στόλερ (1915-2004) κατάφερε να καταγράψει την ιστορία της αρχιτεκτονικής του μοντερνισμού στις Ηνωμένες Πολιτείες. Πήγε μάλιστα και ένα βήμα παραπέρα. Χάρη στο ιδιαίτερο ταλέντο του να αποτυπώνει με μοναδικό τρόπο τις φορμαλιστικές και χωροταξικές επιδιώξεις της μοντέρνας αρχιτεκτονικής κατέστησε πολλά από τα κτίριά της αναγνωρίσιμα χάρη στις φωτογραφίες του. Δεν είναι τυχαίο ότι ο Πολ Γκόλντενμπεργκ, κριτικός αρχιτεκτονικής του περιοδικού «The New Yorker», είχε γράψει ότι οι φωτογραφίες του «έχουν παίξει από μόνες τους έναν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της κοινής αντίληψης για το τι είναι η μοντέρνα αρχιτεκτονική». Ή ότι ο Φίλιπ Τζόνσον (1906-2005), δημιουργός του μινιμαλιστικού και διαφανούς «Γυάλινου σπιτιού» (1949) στο Νιου Κάνσας του Κονέκτικατ, τον είχε τιμήσει δεόντως λέγοντας ότι «κανένα μοντέρνο κτίριο δεν είναι ολοκληρωμένο αν δεν είναι «Stollerized»». «Η φωτογραφία ως τέχνη δεν με ενδιαφέρει ιδιαίτερα» είχε πει ο ίδιος. Να όμως που 14 χρόνια μετά τον θάνατό του το 2004, στο Γουλιαμστιάουν της Μασαχουσέτης, το Κέντρο Φωτογραφίας Αδελφών Λιμέρ στη Μόσχα διοργανώνει μια μεγάλη αναδρομική και ταυτόχρονα την πρώτη έκθεση στη Ρωσία που είναι αφιερωμένη στο σπουδαίο έργο του.

ΜΟΝΤΕΡΝΙΣΜΟΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΦΑΚΟ ΤΟΥ ΕΖΡΑ ΣΤΟΛΕΡ

Ο φωτογράφος των κτιρίων του αμερικανικού μοντερνισμού ανέδειξε ορισμένα από τα αρχιτεκτονικά ορόσημα του 20ού αιώνα σε άσπρο-μαύρο.

Με τίτλο της «Πρωτοπόροι του αμερικανικού μοντερνισμού» (έως τις 2 Δεκεμβρίου) σαρώνει τις δεκαετίες '30-'70 προκειμένου να καταγράψει την πορεία του καταξιωμένου, σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις και παρά τις προσωπικές ενστάσεις του, φωτογράφου. Στο κάτω-κάτω ο Στόλερ υπήρξε ο πρώτος φωτογράφος που τιμήθηκε για το έργο του με το Μετάλλιο Αρχιτεκτονικής Φωτογραφίας του Αμερικανικού Ινστιτούτου Αρχι-

τεκτόνων το 1961.

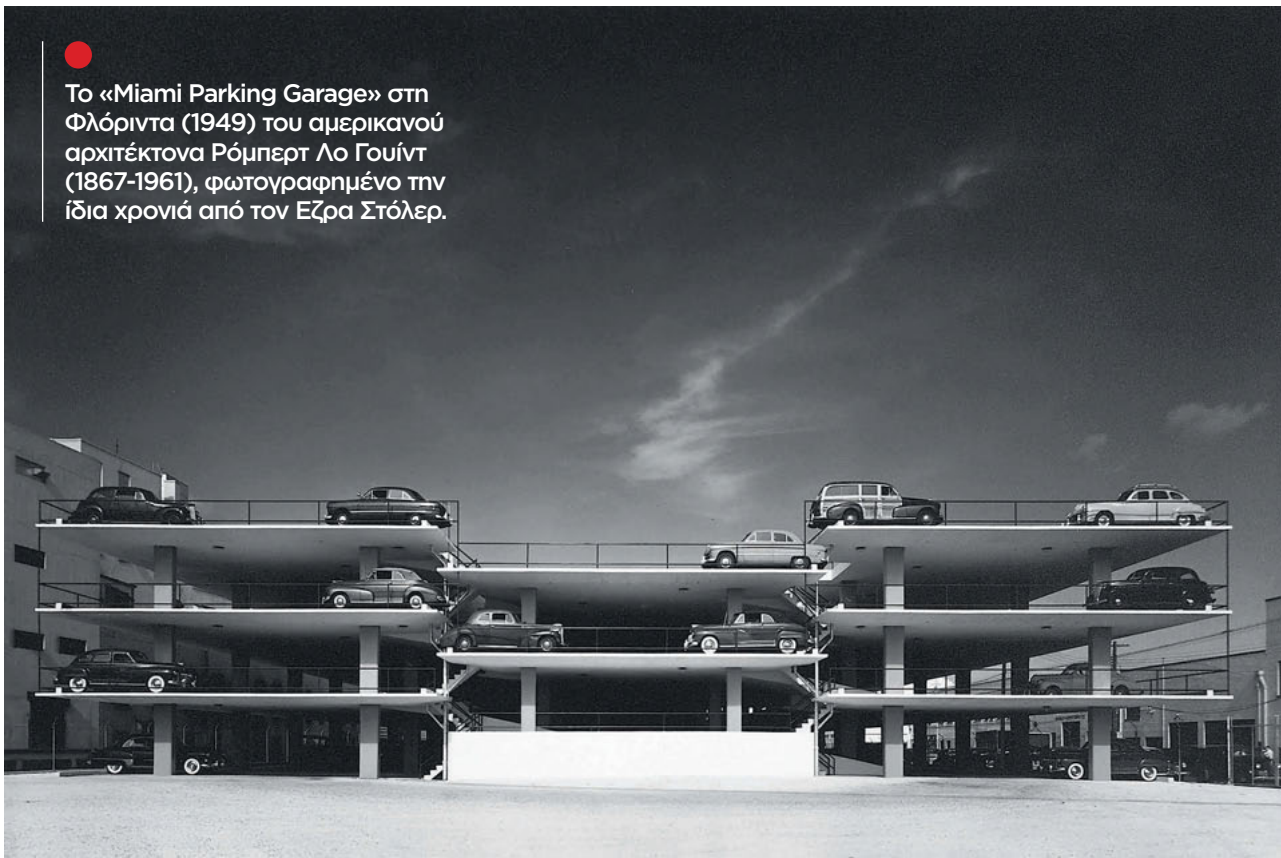
«Απλότητα, συμμετρία, ισορροπία. Αυτές ήταν οι αρετές της αρχιτεκτονικής του μοντερνισμού και εκείνος ήταν σε θέση να τις αναδείξει» γραφόταν στη νεκρολογία του στους «New York Times». Αλλά και να τις εντοπίσει με έναν φαινομενικά αβίαστο τρόπο. Επ' ουδενί δεν θα μπορούσε να φανταστεί κανείς ότι περνούσε ημέρες στο υπό φωτογράφιση κτίριο, χωρίς να ακουστεί ούτε ένα

«κλικ», προκειμένου να μελετήσει τον χώρο και να βρει την «απόλυτα σωστή γωνία, το απόλυτα σωστό φως» προτού τους χαρίσει την αιωνιότητα με τη μεγάλη μορφή μηχανή του και τις ασπρόμαυρες φωτογραφίες του. Ο Στόλερ είχε γνώση του αντικειμένου, δεδομένου ότι είχε σπουδάσει αρχιτεκτονική στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης. Έναν χρόνο μετά την αποφοίτησή του θα έβγαζε την πρώτη φωτογραφία

που θα σηματοδοτούσε την απαρχή μιας λαμπρής καριέρας. Ήταν το Φινλανδικό Περίπτερο στην Παγκόσμια Έκθεση της Νέας Υόρκης το 1939 και το είχε σχεδιάσει ο επίσης Φινλανδός Άλβαρ Αάλτο (1898-1976). Τόσο ο αποκαλούμενος ως «ο πατέρας του μοντερνισμού των σκανδιναβικών χώρων» όσο και η dream team των ευρωπαίων αρχιτεκτόνων που είχαν πρωτοστατήσει στη διαμόρφωση νεωτεριστικών ρευμάτων θα εγκατέλειπαν οσονούπω τη φλεγόμενη από τον πόλεμο και τους ναζί Γηραιά Ηπειρο για την Αμερική των ευκαιριών και της ελευθερίας. Οι Γερμανοί Βάλτερ Γκρόπιους (1883-1969) και Λούντβιχ Μις βαν ντερ Ρόε (1886-1969) της σχολής του Bauhaus και του «less is more» ή ο Ούγγρος Μαρσέλ Μπρόιερ (1902-1981), ένας από τους πρώτους μαθητές τους θα διέσχιζαν τον Ατλαντικό μαζί με το όραμα για μια αρχιτεκτονική χωρίς περιττές διακοσμήσεις, σε πλήρη αρμονία με τη σύγχρονη, μοντέρνα εποχή. Εκεί, μαζί με τους εκπαιδισμένους από τυροφερή ηλικία Εερο Σάαρινεν (1910-1961) και Λούις Καν (1901-1974), αλλά και με τον γηγενή Φρανκ Λόιντ Ράιτ (1867-1959) θα άλλαζαν τον ορίζοντα των αμερικανικών πόλεων (ή έστω ένα κομμάτι τους) για πάντα. Ο Στόλερ ήταν πάντα παρών για να καταγράψει το αποτέλεσμα της δημιουργικής ματιάς τους. «Υπό μία έννοια, η δουλειά μου είναι ανάλογη με εκείνη ενός μουσικού ο οποίος πρέπει να ζωντανέψει μια παρτιτούρα και να παίξει το κομμάτι όσο πιο καλά μπορεί»

Στο εσωτερικό του μουσείου Γκουγκενχάιμ στη Νέα Υόρκη όταν αυτό άνοιξε, το 1959. Ο αρχιτέκτονας του, Φρανκ Λόιντ Ράιτ (1867-1959), είχε εντυπωσιαστεί από τη δουλειά του Στόλερ και του είχε προτείνει να γίνει ο αποκλειστικός φωτογράφος του.

Το «Miami Parking Garage» στη Φλόριντα (1949) του αμερικανού αρχιτέκτονα Ρόμπερτ Λο Γουίντ (1867-1961), φωτογραφημένο την ίδια χρονιά από τον Εζρα Στόλερ.

ΑΠΟ ΤΗ
ΜΑΡΙΛΕΝΑ ΑΣΤΡΑΠΕΛΛΟΥ

Το High Museum of Art στην Ατλάντα των ΗΠΑ τελεί υπό αναβρασμό. Πρέπει οπωσδήποτε να προσλάβει άμεσα 68 άτομα ως έκτακτο προσωπικό προκειμένου να είναι έτοιμο για τις ορδές του κόσμου που θα κατακλύσουν τους εκθεσιακούς χώρους του όταν εγκαινιαστεί η έκθεση «Infinity Rooms» της Γιαγιόι Κουσάμα στις 18 Νοεμβρίου. Καλά κάνουν βέβαια και προνοούν, καθώς στους τρεις μήνες που θα διαρκέσει το εικαστικό γεγονός αναμένουν περί τους 140.000 επισκέπτες, και αυτός είναι ένας απόλυτα μετριοπαθής υπολογισμός αν αναλογιστεί κανείς πόσο «γκελ» έχει η τέχνη της Κουσάμα σήμερα. Η «βασιλίσα των πουά» («queen of polka dots»), όπως είναι γνωστή η συνεσταλμένη 89χρονη Γιαπωνέζα με την ασθματική ομιλία, ήταν «η πιο δημοφιλής καλλιτέχνης για το 2015» με βάση τον αριθμό των 2 εκατομμυρίων επισκεπτών της περιοδεύουσας αναδρομικής έκθεσης «Yayoi Kusama: Infinite Obsession» και «μία από τις πιο επιδραστικές προσωπικότητες για το 2016» σύμφωνα με το αμερικανικό περιοδικό «Time». Τα έργα της πωλούνται για εκατομμύρια δολάρια, ενώ πέρυσι εγκαινιάστηκε στο Τόκιο ένα μουσείο πέντε ορόφων αφιερωμένο στην τέχνη της. Πρόσφατα, το Μουσείο Broad στο Λος Αντζελες πούλησε 90.000 εισιτήρια των 25 δολαρίων μέσα σε ένα απόγευμα για μία έκθεσή της. Γι' αυτό και ανά πάσα στιγμή μπορεί να δει κανείς έργα της κάπου στον κόσμο, όπως για παράδειγμα στην γκαλερί Victoria Miro στο Μέιφερ του Λονδίνου, όπου παρουσιάζονται αυτές τις ημέρες οι χαρακτηριστικοί «πρωτογενείς ψυχεδελικοί» πίνακές της από τη σειρά έργων «Eternal Soul» ή οι πανταχού παρούσες μπρούτζινες και πουά κολοκύθες της.

Χωρίς να αμφισβητεί την καλλιτεχνική αξία της τέχνης της Κουσάμα, η δημιουργός του πρόσφατου ντοκιμαντέρ «Kusama: Infinity» (2018), Χέδερ Λεντζ, επισημαίνει το πασιφανές και αποδίδει την εξωφρενική δημοφιλία της εκκεντρικής Γιαπωνέζας στη μανία με τις selfies. Γιατί, ναι, ζούμε σε μια εποχή που ο κόσμος είναι διατεθειμένος να σχηματίζει τεράστιες ουρές και να περιμένει για ώρες έξω από το εκάστοτε μουσείο μόνο και μόνο για να ανεβάσει στο Instagram μια φωτογραφία σε ένα από

ΣΤΟ ΠΟΥΑ ΣΥΜΠΑΝ ΤΗΣ ΓΙΑΓΙΟΪ ΚΟΥΣΑΜΑ

Θεωρείται η πιο διάσημη καλλιτέχνης διεθνώς αυτή τη στιγμή. Άλλες δύο εκθέσεις από τις πολλές που διεξάγονται ταυτόχρονα ανά τον κόσμο το επιβεβαιώνουν.

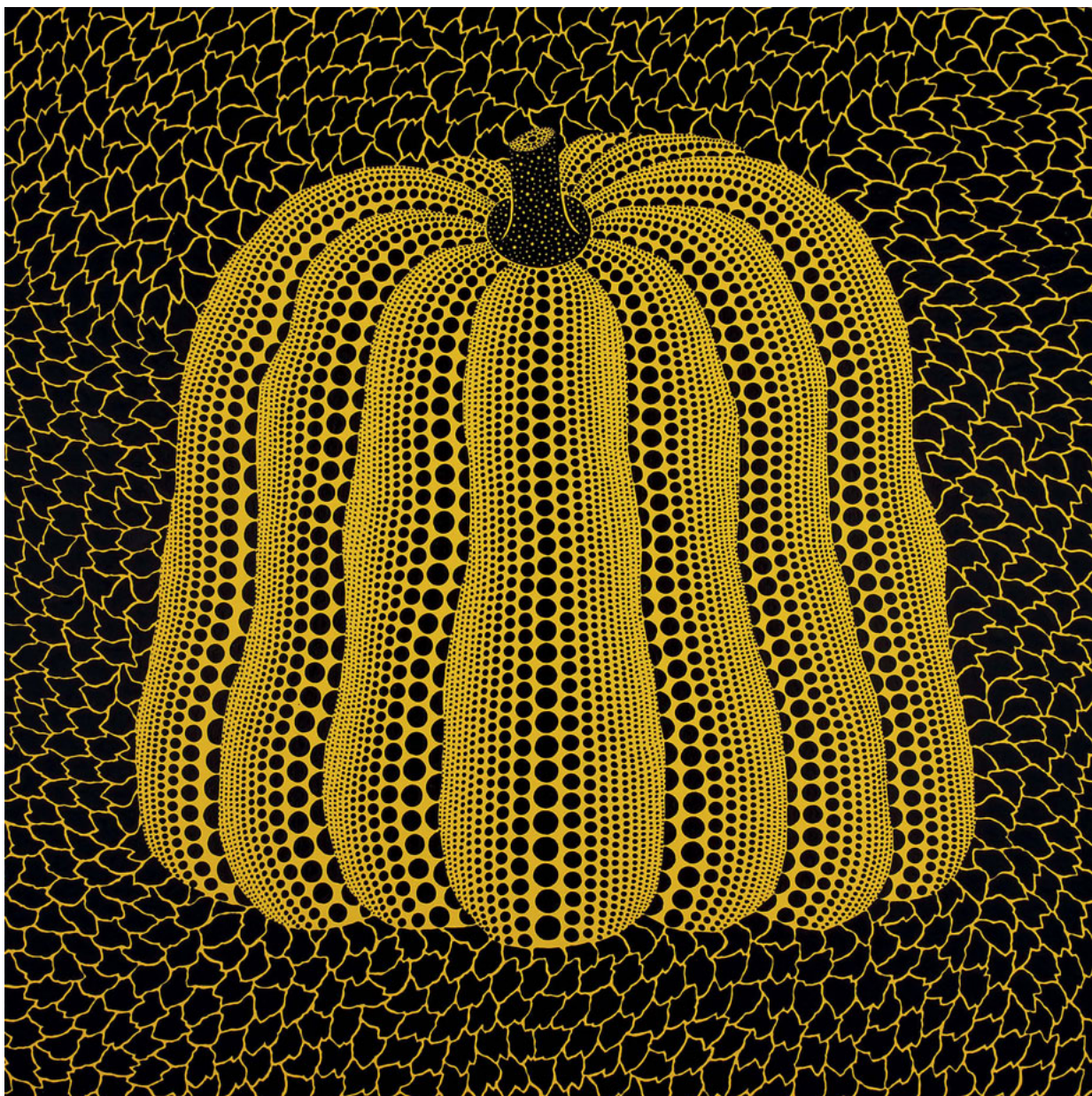
τα εντυπωσιακά «Infinity rooms» της Κουσάμα. Πρόκειται για εγκαταστάσεις από εκατοντάδες χρωματιστά φωτάκια LED που αναβοσβήνουν και αναπαράγονται φαινομενικά στο διηνεκές μέσα σε δωμάτια επιστρωμένα με καθρέφτες. Μέσα από τις δημιουργίες της, η διαγνωσμένη με ιδεοψυχαναγκαστική διαταραχή καλλιτέχνης και μόνιμη τρόφιμος ψυχιατρείου από τη δεκαετία του '70, έρχεται σε επαφή και γίνεται κομμάτι ενός λαμπερού σύμπαντος «αυτοαφανισμού», όπως

το αποκαλεί. Οι επισκέπτες από την άλλη, μέσα στα μόλις τριάντα δευτερόλεπτα που έχουν στη διάθεσή τους προκειμένου να βιώσουν το εντυπωσιακό σύμπαν της Κουσάμα εξαιτίας της πολυκοσμίας, συγκεντρώνουν τελικά αναρίθμητα likes στα κοινωνικά δίκτυα χάρη στη φωτογένεια των συνθέσεων.

Λουλούδια που μιλάνε
Η αποδοχή του έργου της Γιαγιόι Κουσάμα δεν ήταν πάντα τόσο μεγαλειώδης και καθολική. Για παρά-

δειγμα, τα πρώτα περιβάλλοντα με καθρέφτες που αναπαρήγαγαν στο άπειρο τα χαρακτηριστικά πουά και ενίοτε φαλλικά σύμβολά της τα δημιούργησε το 1966 στο «Peep Show or Endless Love Show» στην γκαλερί Castellane στη Νέα Υόρκη αλλά λίγοι το είχαν πάρει είδηση. Εκείνη όμως μοιάζει να ετοιμαζόταν μεθοδικά και αθόρυβα για να βγει από την αφάνεια. Απ' όταν δηλαδή ανέβαινε στην κορυφή του Empire State Building την πρώτη ημέρα της άφιξής της στο Μανχάταν το 1958 και υποσχόταν στον εαυτό της ότι μια μέρα θα κατακτούσε αυτή την πόλη αλλά και τον κόσμο ολόκληρο. Γιατί μπορεί να κοιτούσε ανέκαθεν με αθωότητα μέσα από το σταθερά έκπληκτο βλέμμα των ματιών της, όμως απ' όταν μεγάλωνε στην πόλη Ματσουμότο, στο ευνοητικό αυστηρό περιβάλλον μιας πλούσιας οικογένειας που διαχειριζόταν φυτώρια, η Κουσάμα γνώριζε ακριβώς τι ήθελε να κάνει στη ζωή. Ζωγράφιζε εξάλλου από τα δέκα της χρόνια, προσπαθώντας να συμφιλωθεί με μία από τις πρώτες παραισθήσεις που θα τη συντρόφευαν τελικά σε όλη της τη ζωή. Βρισκόταν σε ένα χωράφι που είχε φυτευτεί με σπόρους της οικογενειακής επιχείρησης όταν τα λουλούδια που μεγάλωναν εκεί άρχισαν να της μιλάνε. Αργότερα, έβγαιναν από τραπεζομάντιλα και την κυνηγούσαν. Προκειμένου λοιπόν να διαχειριστεί τον φόβο της είχε αρχίσει να ζωγραφίζει. Μάλιστα, η εικόνα μιας κολοκύθας που της είχε «μιλήσει» είχε βραβευθεί όταν εκείνη ήταν 11 ετών.

Σήμερα, ορισμένες από τις ασημένιες κολοκύθες που φιλοτεχνεί πωλούνται ακόμη και για 500.000 δολάρια. Ωστόσο, παλιά τα πράγματα ήταν διαφορετικά. Γιατί η βάνουση μητέρα της έκανε ό,τι μπορούσε για να την αποτρέψει από τις καλλιτεχνικές δραστηριότητες, σκίζοντας τα σχέδιά της και θεωρώντας ότι ο σκοπός στη ζωή της μικρής Γιαγιόι ήταν να βρει «έναν πλούσιο σύζυγο και να γίνει νοικοκυρά». Οσο ήταν μικρή, την είχε επίσης επιφορτίσει με την ευθύνη να παρακολουθεί τον πατέρα

Μία από τις διάσημες «Κολοκύθες» της, ειδικά φιλοτεχνημένη επάνω σε καμβά για την έκθεση στην γκαλερί Victoria Miro του Λονδίνου.

● Η Κουσάμα ανέκαθεν αγαπούσε τη μόδα - απόδειξη η σύμπραξή της με τον Louis Vuitton. Το κέρينو ομοιώμά της σε φυσικό μέγεθος, με φόρεμα και ασορτί τσάντα με τις trademark βούλες της, κόσμησε τη βιτρίνα της μπουτίκ του γαλλικού οίκου στην 5η Λεωφόρο της Νέας Υόρκης το 2012.

